

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
соціальної економіки
Протокол №1 від 01.09.2025 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

**ЕКОНОМІКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)**

Галузь знань	С "Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини"
Спеціальність	С1 "Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізацією С1,01 Економіка)"
Освітній рівень	другий (магістерський)
Освітня програма	"Економіка та управління людським капіталом"

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова
українська

Розробник:
к.е.н., доцент

Оксана АЧКАСОВА

Завідувач кафедри
соціальної економіки

Галина НАЗАРОВА

Гарант програми

Світлана МІШИНА

Харків
2025

ВСТУП

Сучасна економіка характеризується високим рівнем динамічності та конкуренції, що зумовлює необхідність формування системного підходу до організації та управління діяльністю суб'єктів господарювання. Ефективність їхнього функціонування залежить від здатності адаптуватися до змін, використовувати сучасні технології управління, враховувати правові та психологічні аспекти економічної активності, а також від уміння передбачати ризики й забезпечувати фінансову стабільність.

Навчальна дисципліна «Економіка суб'єктів господарювання» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про економічні засади створення, функціонування та розвитку підприємств різних форм власності, а також на вироблення практичних умінь з організації та вдосконалення господарської діяльності.

Метою вивчення дисципліни є формування комплексу теоретичних знань і практичних навичок щодо організації, планування та розвитку економічної діяльності суб'єктів господарювання, розробки та реалізації стратегії функціонування, маркетингової підтримки, фінансового забезпечення та управління ризиками.

Основні завдання дисципліни:

- ознайомлення з етапами становлення економічної діяльності та сучасними підходами до її організації;

- вивчення організаційно-правових форм суб'єктів господарювання та правового регулювання їхньої діяльності;

- з'ясування психологічних аспектів економічної активності та прийняття управлінських рішень;

- засвоєння технології створення та проєктування діяльності суб'єкта господарювання;

- набуття знань і навичок з маркетингової підтримки та просування економічної діяльності;

- вивчення механізмів фінансового забезпечення та управління ресурсами підприємства;

- формування практичних умінь з управління ризиками у сфері господарської діяльності.

Об'єктом вивчення дисципліни є економічна діяльність суб'єктів господарювання в умовах ринкових відносин.

Предметом дисципліни є методичне, організаційне, фінансове та правове забезпечення ефективного функціонування суб'єктів господарювання, а також інструменти розвитку та управління їхньою економічною діяльністю.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН2	ІК, ЗК1, ЗК4, СК5, СК8
РН4	ІК, СК7
РН6	ІК, СК12
РН7	ІК, СК1, СК4, СК7, СК11
РН9	ІК, ЗК2, СК4
РН10	ІК, ЗК2, СК4, СК10
РН11	ІК, ЗК6, ЗК7, СК7
РН12	ІК, ЗК3, ЗК5, СК7
РН13	ІК, ЗК7, СК5, СК8, СК10
РН14	ІК, СК5, СК6, СК8, СК10
РН16	ІК, ЗК3, ЗК7, СК5, СК12
РН17	ІК, ЗК2, СК3, СК13

де ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3.Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК4.Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК6.Здатність розробляти та управляти проєктами.

ЗК7.Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

СК11. Здатність планувати і розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

СК12. Здатність до розвитку економічних систем з дотриманням етичних норм та налагодженням крос-культурних комунікацій в процесі управління людським капіталом

СК13. Здатність до економічного розвитку в умовах соціально орієнтованої економіки.

РН2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

РН4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

РН6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

РН7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

РН9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

РН10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.

РН11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

РН12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

РН13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

РН14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

РН16. Організовувати та вести бізнес, налагоджувати крос-культурні комунікації у процесі управління людським капіталом з дотриманням етичних норм.

РН17. Приймати рішення щодо економічного розвитку в умовах соціально орієнтованої економіки.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні та правові засади функціонування суб'єктів господарювання

Тема 1. Етапи становлення та сучасне розуміння економічної діяльності

1.1. Сутність економічної діяльності суб'єктів господарювання.

Поняття «економічна діяльність» як категорія господарського права та економіки. Основні ознаки (цілеспрямованість, системність, результативність, орієнтація на задоволення потреб). Класифікація видів економічної діяльності: виробнича, інноваційна, фінансова, комерційна, посередницька. Значення економічної діяльності для розвитку підприємства і національної економіки.

1.2. Історичні етапи розвитку господарської діяльності.

Виникнення господарської діяльності у світі: від ремесел до сучасних корпорацій. Особливості розвитку господарської діяльності в Україні (дореволюційний період, радянська економіка, трансформація після 1991 року). Етапи еволюції форм господарської діяльності: індивідуальна, колективна, корпоративна, міжнародна.

1.3. Роль економічної діяльності у суспільному розвитку та національній економіці.

Вплив господарської діяльності на зростання ВВП і створення робочих місць. Соціальні функції бізнесу: забезпечення доходів, розвиток соціальної інфраструктури, підвищення якості життя. Малий і середній бізнес як рушій ринкової економіки. Взаємозв'язок господарської діяльності з інноваційним розвитком і глобалізацією.

1.4. Теорії та сучасні концепції організації господарської діяльності.

Класичні теорії економічної активності (Шумпетер, Вебер, Кантільйон, Сміт). Сучасні концепції організації господарської діяльності (інституційна, поведінкова, ресурсна). Моделі ведення господарської діяльності: ліберальна, соціально орієнтована, інноваційна.

Тема 2. Організаційно-правові форми та правове регулювання діяльності суб'єктів господарювання

2.1. Нормативно-правова база господарської діяльності в Україні.

Господарський кодекс України як основа регулювання. Цивільний кодекс. Закони України: «Про господарські товариства», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», «Про ліцензування видів господарської діяльності». Міжнародні угоди та стандарти.

2.2. Суб'єкти та об'єкти господарювання: класифікація та особливості.

Суб'єкти господарювання: юридичні особи, фізичні особи, об'єднання підприємств. Об'єкти господарської діяльності: ресурси, продукція, фінансові результати, нематеріальні активи. Класифікація підприємств за розміром (мікро-,

малі, середні, великі), за формою власності (приватні, державні, комунальні, змішані), за сферою діяльності (виробничі, торговельні, фінансові, інноваційні).

2.3. Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання: переваги та обмеження.

Приватні підприємства: гнучкість, обмежені ресурси. Господарські товариства: повне, командитне, ТОВ, АТ. Кооперативи як форма об'єднання зусиль. Державні й комунальні підприємства.

Тема 3. Психологічні аспекти економічної активності та управлінських рішень

3.1. Особистісні характеристики ефективного керівника.

Професійні компетентності керівника: організаційні, комунікативні, аналітичні. Риси ефективного управлінця: ініціативність, креативність, готовність до ризику, відповідальність. Психологічні бар'єри та їх подолання.

3.2. Лідерство, стилі управління та їх вплив на результативність діяльності.

Класифікація лідерських стилів (авторитарний, демократичний, ліберальний). Теорії лідерства (харизматичне, трансформаційне, транзакційне). Вплив стилю керівництва на колектив, продуктивність і мотивацію персоналу.

3.3. Психологія прийняття управлінських рішень.

Раціональні та поведінкові моделі прийняття рішень. Когнітивні упередження. Роль досвіду, інтуїції та аналітики. Етапи ухвалення управлінського рішення: постановка проблеми, пошук альтернатив, оцінка та вибір рішення.

Змістовий модуль 2. Технологія організації та розвитку економічної діяльності суб'єктів господарювання

Тема 4. Технологія створення та проєктування діяльності суб'єкта господарювання

4.1. Формування бізнес-ідеї та її економічне обґрунтування.

Джерела виникнення ідей: потреби ринку, інновації, особистий досвід. Методи генерації (мозковий штурм, SWOT-аналіз, дизайн-мислення). Критерії оцінки ідеї: реалістичність, новизна, прибутковість.

4.2. Розроблення ціннісної пропозиції для споживачів.

Сутність категорії «ціннісна пропозиція». Визначення цільових сегментів ринку. Формування конкурентних переваг і унікальних торговельних пропозицій.

4.3. Визначення місії та цілей суб'єкта господарювання.

Місія як стратегічна орієнтація. Стратегічні, тактичні та операційні цілі. SMART-критерії постановки цілей. Узгодженість цілей із зовнішнім середовищем.

4.4. Бізнес-моделювання діяльності суб'єкта господарювання.

Сутність бізнес-моделі. Canvas-модель: ключові партнери, ресурси, канали, клієнти, витрати й доходи. Приклади поширених моделей (франчайзинг, підписка, мережеві формати).

4.5. Бізнес-план як інструмент планування та контролю.

Призначення бізнес-плану. Структура (резюме, опис продукту, аналіз ринку, маркетингова стратегія, фінансовий план). Використання бізнес-плану для залучення інвестицій і контролю.

Тема 5. Маркетингова підтримка діяльності суб'єктів господарювання

5.1. Зміст та планування маркетингової системи суб'єкта господарювання.

Поняття маркетингової системи. Завдання маркетингу: дослідження ринку, формування попиту, просування продукції. Планування маркетингових заходів.

5.2. Маркетинг-мікс та його роль у розвитку господарської діяльності.

Модель 4P (продукт, ціна, місце, просування). Розширена модель 7P (персонал, процеси, середовище). Цінова політика, стратегії просування.

5.3. Комунікаційна політика та формування іміджу суб'єкта господарювання.

Маркетингові комунікації: реклама, PR, стимулювання збуту. Імідж і бренд. Презентація та просування господарських проєктів.

Тема 6. Фінансове забезпечення функціонування суб'єктів господарювання

6.1. Джерела фінансування господарської діяльності: власні та позикові.

Власний капітал. Банківські кредити. Інвестиції (внутрішні й зовнішні). Альтернативні джерела: венчурний капітал, краудфандинг.

6.2. Планування витрат, доходів і прибутку.

Класифікація витрат (постійні, змінні). Методи планування прибутку. Аналіз беззбитковості.

6.3. Фінансова стійкість та ліквідність суб'єкта господарювання.

Показники фінансової стійкості. Ліквідність і платоспроможність. Методи оцінювання.

Тема 7. Управління ризиками в умовах господарської діяльності

7.1. Сутність і класифікація ризиків у господарській діяльності.

Поняття ризику. Господарські ризики: фінансові, виробничі, комерційні. Класифікація ризиків за походженням, наслідками та сферою прояву.

7.2. Страхування від втрат у господарській діяльності та комерційних ризиків.

Сутність страхування як інструменту управління ризиком. Види страхування бізнесу (майнове, фінансове, відповідальності). Покриття комерційних ризиків.

7.3. Управління ризиками у господарській діяльності.

Методи управління ризиками: ухилення, диверсифікація, резервування, прийняття ризику. Інструменти мінімізації ризиків. Стратегії ризик-менеджменту на підприємстві.

Перелік практичних (семінарських) та / або лабораторних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) та / або лабораторних занять / завдань

Назва теми та завдання	Зміст
Тема 1. Практичне заняття 1.	Виконання практичних завдань щодо аналізу та визначення персональних здібностей до ведення господарської діяльності.
Тема 2. Практичне заняття 2.	Розгляд кейсів та практичних ситуацій у сфері вибору організаційно-правових форм господарської діяльності та визначення їх переваг і недоліків
Тема 3. Практичне заняття 3.	Вирішення практичних завдань з оцінки управлінських якостей та аналізу ситуативних завдань у процесі прийняття рішень
Тема 4. Практичне заняття 4.	Вирішення практичних завдань з визначення цільової групи та розробки бізнес-ідеї для створення суб'єкта господарювання
Тема 4. Практичне заняття 4.	Вирішення практичних завдань з формування ціннісної пропозиції та визначення місії суб'єкта господарювання
Тема 5. Практичне заняття 6.	Вирішення практичних завдань із сегментації ринку та формування ціни продукту чи послуги
Тема 6. Практичне заняття 7.	Вирішення практичних завдань з ідентифікації зацікавлених сторін та складання кошторису витрат

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1	Вивчення лекційного матеріалу за питаннями: 1. Сутність економічної діяльності суб'єктів господарювання. 2. Історичні етапи розвитку господарської діяльності. 3. Роль економічної діяльності у суспільному розвитку та національній економіці. 4. Теорії та сучасні концепції організації господарської діяльності. Підготовка до практичного заняття, опрацювання матеріалу щодо діагностики персональних здібностей до ведення господарської діяльності.
Тема 2	Вивчення лекційного матеріалу за питаннями: 1. Нормативно-правова база господарської діяльності в Україні. 2. Суб'єкти та об'єкти господарювання: класифікація та особливості. 3. Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання: переваги та обмеження. Підготовка до практичного заняття, опрацювання нормативно-правової бази діяльності суб'єктів господарювання
Тема 3	Вивчення лекційного матеріалу за питаннями: 1. Особистісні характеристики ефективного керівника. 2. Лідерство, стилі управління та їх вплив на результативність діяльності. 3. Психологія прийняття управлінських рішень. Підготовка до практичного заняття, опрацювання матеріалу щодо діагностики лідерських якостей особистості та стилів керівництва.
Тема 4	Вивчення лекційного матеріалу за питаннями: 1. Формування бізнес-ідеї та її економічне обґрунтування. 2. Розроблення ціннісної пропозиції для споживачів. 3. Визначення місії та цілей суб'єкта господарювання. 4. Бізнес-

	моделювання діяльності суб'єкта господарювання. Підготовка до практичного заняття, опрацювання матеріалу щодо розроблення проектної ідеї суб'єкта господарювання.
Тема 5	Вивчення лекційного матеріалу за питаннями: 1. Зміст та планування маркетингової системи суб'єкта господарювання. 2. Маркетинг-мікс та його роль у розвитку господарської діяльності. 3. Комунікаційна політика та формування іміджу суб'єкта господарювання. Підготовка до практичного заняття, опрацювання матеріалу щодо планування маркетингової системи суб'єктів господарювання.
Тема 6	Вивчення лекційного матеріалу за питаннями: 1. Джерела фінансування господарської діяльності: власні та позикові. 2. Планування витрат, доходів і прибутку. 3. Фінансова стійкість та ліквідність суб'єкта господарювання. Підготовка до практичного заняття, опрацювання матеріалу щодо планування фінансування господарської діяльності.
Тема 7	Вивчення лекційного матеріалу за питаннями: 1. Сутність і класифікація ризиків у господарській діяльності. 2. Страхування від втрат у господарській діяльності та комерційних ризиків. 3. Управління ризиками у господарській діяльності. Підготовка до практичного заняття, опрацювання матеріалу щодо Управління ризиками в умовах господарської діяльності.

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та / або лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема 1, 2, 3), проблемна лекція (Тема 5, 6, 7), лекція із застосуванням ігрових методик (Тема 4)).

Наочні (демонстрація (Тема 1-8)).

Практичні (практична робота (Тема 1-8), кейс-методи (Тема 2), мозкова атака (Тема 4), презентація (Тема 8)).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль здійснюється у вигляді семестрового контролю.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену

(іспиту). Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит) – сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: практичні завдання ($8 \cdot 4 + 6 = 46$ балів), колоквіуми ($2 \cdot 7 = 14$ балів).

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів)

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність С1 "Економіка та міжнародні економічні відносини
(за спеціалізацією С1.01 Економіка)"

Освітньо-професійна програма «Економіка та управління людським капіталом».

Семестр II

Навчальна дисципліна «Економіка суб'єктів господарювання»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ

Стереотипні завдання (20 балів)

1. Що є основною ознакою економічної діяльності суб'єктів господарювання?

- а) випадковість результатів;
- б) цілеспрямованість;
- в) хаотичність процесу;
- г) відсутність системності.

2. До яких видів належить фінансова діяльність суб'єкта господарювання?

- а) виробнича;
- б) інноваційна;
- в) комерційна;
- г) фінансова.

3. Який період пов'язаний із трансформацією господарської діяльності в Україні?

- а) середньовіччя;
- б) радянська економіка;
- в) після 1991 року;
- г) промислова революція.

4. Хто з учених вважав підприємця рушієм економічного розвитку через інновації?

- а) А. Сміт;
- б) Й. Шумпетер;
- в) М. Вебер;
- г) Р. Кантільйон.

5. Основним актом, що регулює господарську діяльність в Україні, є:

- а) Кодекс законів про працю;
- б) Податковий кодекс;
- в) Господарський кодекс України;
- г) Закон «Про працю».

6. Які з наведених належать до суб'єктів господарювання?

- а) ресурси;
- б) продукція;
- в) юридичні особи;
- г) нематеріальні активи.

7. Яка форма господарського товариства передбачає повну відповідальність усіх учасників?

- а) командитне товариство;
- б) повне товариство;
- в) товариство з обмеженою відповідальністю;
- г) акціонерне товариство.

8. До об'єктів господарської діяльності належать:

- а) ресурси;
- б) фізичні особи;
- в) юридичні особи;
- г) об'єднання підприємств.

9. Яка риса найбільше характеризує ефективного управлінця?

- а) замкненість;
- б) ініціативність;
- в) пасивність;
- г) байдужість.

10. Який стиль управління ґрунтується на участі підлеглих у прийнятті рішень?

- а) авторитарний;
- б) демократичний;
- в) ліберальний;
- г) харизматичний.

11. До раціональних моделей прийняття управлінських рішень належить:

- а) інтуїтивний підхід;
- б) аналітичний підхід;

- в) поведінковий підхід;
- г) емоційний підхід.

12. Який метод генерації ідей передбачає колективне обговорення без критики?

- а) SWOT-аналіз;
- б) мозковий штурм;
- в) дизайн-мислення;
- г) Canvas-модель.

13. Що є сутністю ціннісної пропозиції?

- а) визначення місії;
- б) пропозиція, що задовольняє потреби клієнта;
- в) опис бізнес-плану;
- г) структура витрат.

14. Який критерій НЕ належить до SMART-підходу постановки цілей?

- а) конкретність;
- б) реалістичність;
- в) багатогранність;
- г) визначеність у часі.

15. Які елементи входять до Canvas-моделі?

- а) лише фінанси та ресурси;
- б) ключові партнери, канали, клієнти, витрати й доходи;
- в) лише місія та цілі;
- г) імідж та бренд.

16. Який елемент НЕ належить до класичної моделі 4P?

- а) продукт;
- б) ціна;
- в) персонал;
- г) місце

17. До розширеної моделі 7P у маркетингу додаються:

- а) персонал, процеси, середовище;
- б) прибуток, партнерство, планування;
- в) продукт, ціна, реклама;
- г) процеси, податки, прибуток.

18. Яке джерело фінансування належить до альтернативних?

- а) власний капітал;
- б) банківські кредити;
- в) венчурний капітал;
- г) прибуток.

19. Що є показником фінансової стійкості суб'єкта господарювання?

- а) кількість працівників;
- б) рівень платоспроможності;
- в) бренд підприємства;
- г) імідж керівника.

20. Який метод управління ризиком передбачає розподіл інвестицій між різними напрямками?

- а) ухилення;
- б) диверсифікація;
- в) резервування;
- г) прийняття ризику

Діагностичні завдання (20 балів).

1. Визначте сутність та охарактеризуйте поняття маркетинг-міксу суб'єкта господарювання.
2. Назвіть та охарактеризуйте методи ціноутворення. Назвіть всі варіанти мети ціноутворення.

Затверджено на засіданні кафедри соціальної економіки протокол № ____ від
« ____ » _____ 20 ____ р.

Екзаменатор

к.е.н., доц. Оксана АЧКАСОВА

Зав. кафедрою

д.е.н., проф. Галина НАЗАРОВА

Критерії оцінювання

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань. Загальна кількість балів за виконання екзаменаційної роботи становить – 40.

Стереотипні завдання (20 балів)

Максимальна кількість балів – 20. Кожен тест оцінюється в 1 бал. Кількість тестів – 20.

- 1 бал – студент дав одну правильну відповідь;
- 2 бали – дві правильні відповіді;
- 3 бали – три правильні відповіді;
- 4 бали – чотири правильні відповіді;
- 5 балів – п'ять правильних відповідей;
- 6 балів – шість правильних відповідей;
- 7 балів – сім правильних відповідей;
- 8 балів – вісім правильних відповідей;
- 9 балів – дев'ять правильних відповідей;
- 10 балів – десять правильних відповідей;
- 11 балів – одинадцять правильних відповідей;
- 12 балів – дванадцять правильних відповідей;
- 13 балів – тринадцять правильних відповідей;
- 14 балів – чотирнадцять правильних відповідей;
- 15 балів – п'ятнадцять правильних відповідей;
- 16 балів – шістнадцять правильних відповідей;
- 17 балів – сімнадцять правильних відповідей;
- 18 балів – вісімнадцять правильних відповідей;
- 19 балів – дев'ятнадцять правильних відповідей;

20 балів – двадцять правильних відповідей.

Діагностичні завдання (20 балів)

Максимальна кількість балів – 20. Кожне завдання – 10 балів. Кількість завдань – 2. Очікується розгорнута, структурована відповідь (вступ – основна частина – висновки), коректна термінологія, логіка та приклади.

Шкала оцінювання (за кожне завдання):

1 бал – відповідь фрагментарна, визначення(я) відсутні або хибні, структури немає, приклади відсутні;

2 бали – наведено окремі твердження без пояснень, охоплено менше 30% змісту, термінологічні помилки, відсутній зв'язок із господарською діяльністю;

3 бали – подано базові визначення, але без характеристик/логіки, перелік без пояснень, відсутні висновки;

4 бали – частково розкрито тему, наведено 1–2 ключові елементи без достатньої інтерпретації, приклади недоречні або відсутні;

5 балів – коректне визначення, подано основні елементи теми, але не всі, пояснення поверхневі, є дрібні неточності, слабкі або поодинокі приклади;

6 балів – розкрито основний зміст, логічна структура, наведено короткі характеристики елементів і 1–2 приклади, можливі поодинокі помилки/неточності;

7 балів – відповідь повна й упорядкована, усі ключові елементи описані, наведено доречні приклади, зроблено висновок, дрібні методичні або стилістичні недоліки;

8 балів – зміст повний і обґрунтований, точна термінологія, 2+ релевантних приклади/мінікейсів, простежується причинно-наслідковий аналіз, висновок аргументований;

9 балів – повний перелік і глибока характеристика елементів, порівняння/класифікації, схеми/таблиці/формули за потреби, чіткі приклади й узагальнення.

10 балів – вичерпна, безпомилкова, аналітично сильна відповідь: повні визначення, класифікації та порівняння, логічні зв'язки між частинами, доречні приклади/ілюстрації, чіткі, практично орієнтовані висновки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Довбня С. Б., Найдовська А. О. Економічне управління підприємницькою діяльністю суб'єктів господарювання : навчальний посібник. – Дніпро : Україн. держ. ун-т науки і технол., 2023. – 86 с.

2. Грицаєнко Г. І., Грицаєнко М. І. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Мелітополь: Люкс, 2021. – 260 с.

3. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. – Суми: Університетська книга. 2021. – 316 с.

4. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / [уклад. Н. Л. Марусяк] ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича : Рута, 2022. - 179 с.

Додаткова

5. Бараннік І. О. Зростання економічної стійкості суб'єктів господарювання в сучасних умовах діяльності / І. О. Бараннік, О. С. Бударін // Виклики кібербезпеки індустрії фінансових послуг : матеріали науково-практичної онлайн-конференції, 07 вересня 2023 р. / за загальною редакцією доц. Койбічук В.В. – Суми : Сумський державний університет, 2023. – С. 22-23. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/34701>

6. Будько О. В., Снімщіков А. О. Аналітичне забезпечення управління бізнес-процесами суб'єктів господарювання. Економіка та управління підприємствами. Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету. 2024. № 1(8). URL: <http://econvisnyk.dstu.dp.ua/article/view/306470#>.

7. Економіко-управлінські аспекти функціонування та розвитку суб'єктів господарювання : колект. монографія / Боднарчук Т. Л. та ін. ; за ред. проф. І. В. Ящишиної ; Кам'янець-Подільський : Панькова А. С., 2020. Т. 2. – 2020. – 191 с.

8. Іванієнко В. В. Управління розвитком суб'єктів господарювання в умовах глобалізації: теоретичні та прикладні аспекти / В.В. Іванієнко, К.В. Сатушева // Управління розвитком соціально-економічних систем : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 21-22 березня 2024 р. : тези допов. / Державний біотехнологічний університет [та ін.]. Харків : Державний біотехнологічний університет. 2024. – Ч. 1. – С. 193–196.

9. Інноваційний розвиток діяльності суб'єктів господарювання в умовах воєнного та повоєнного стану: теорія, практика, аналітика [Електронний ресурс] : монографія / В. С. Пономаренко, Л. М. Малярець, Н. М. Внукова [та ін.] ; за заг. ред. В. С. Пономаренка. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. – 428 с. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/33198>.

10. Кулинич М. Б. Облік, аналіз, аудит і оподаткування в управлінні розвитком суб'єктів господарювання через призму цифровізації : монографія / Мирослав Кулинич, Алла Фатенок-Ткачук, Катерина Мельник ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. - Луцьк : Вежа-Друк, 2021. - 139 с.

11. Обліково-фінансовий механізм інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання в контексті трансформації економіки : монографія / Н. О. Бондар та ін. ; за заг. ред. Т. В. Калінеску ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". – Харків : ХАІ, 2023. – 159 с.

12. Розвиток суб'єктів економічної діяльності в умовах цифрової економіки : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (25-27 листоп. 2020 р.) / [редкол.: Н. М. Матвеева, І. І. Килимник, О. П. Коюда] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова, Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т, Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. - Харків : ХНУМГ, 2021. – 119 с.

13. Статистико-аналітичне забезпечення управління інноваційним розвитком економічних суб'єктів : монографія / [О. В. Богданюк та ін. ; за заг. ред. В. К. Савчука] ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – Київ : Ямчинський О. В., 2020. - 292 с.

14. Ус Ю., Терлецький І., Князев А. Економічне управління суб'єктами господарювання: сучасні тенденції. Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка. – 2024. – 19(38). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-19\(38\)-17](https://doi.org/10.33296/2707-0654-19(38)-17)

15. Danci, AR., Lazar, IA. & Mureşan, GM. Financial analysis in the era of uncertainty: a comprehensive examination. Digit Finance (2025). <https://doi.org/10.1007/s42521-025-00136-5>

16. Daudert, T. A multi-source entity-level sentiment corpus for the financial domain: the FinLin corpus. Lang Resources & Evaluation 56, 333–356 (2022). <https://doi.org/10.1007/s10579-021-09555-3>

17. Kopper, A., Westner, M. & Strahringer, S. From Shadow IT to Business-managed IT: a qualitative comparative analysis to determine configurations for successful management of IT by business entities. Inf Syst E-Bus Manage 18, 209–257 (2020). <https://doi.org/10.1007/s10257-020-00472-6>

18. MacNeil, I., Esser, Im. From a Financial to an Entity Model of ESG. Eur Bus Org Law Rev 23, 9–45 (2022). <https://doi.org/10.1007/s40804-021-00234-y>

19. Repke, T., Krestel, R. (2021). Extraction and Representation of Financial Entities from Text. In: Consoli, S., Reforgiato Recupero, D., Saisana, M. (eds) Data Science for Economics and Finance. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-66891-4_11

Інформаційні ресурси

20. Державна служба статистики України – статистика господарської діяльності, фінансів та ринку праці. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ukrstat.gov.ua/>

21. Закон України «Про господарські товариства». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>

22. Forbes Україна. Економічні огляди та практики ведення господарської діяльності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://forbes.ua/>.